

Asia: VN/1281/2020

Lausuntopyyntö hallituksen selonteosta kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista (luonnos)

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Selonteon tavoitteena on kotoutumisen edistäminen kokonaisvaltaisesti. Keskeiset tavoitteet, kuten kotouttamisen selkeyttäminen, tehostaminen ja saavutettavuuden parantaminen ovat tärkeitä kotoutumisen edistämiseksi. Selonteosta näkee, että sitä on ollut valmistelemaan monipuolinen joukko eri alojen asiantuntijoita. Siinä nostetaan selkeästi esille konkreettisia asioita. Lisäksi selonteossa yhdistyy oikeudenmukaisuus ja taloudellinen ajattelu hyvällä tavalla.

Kotoutumisen edistämisen tietopohjaisuuden vahvistaminen ja tiedolla johtaminen kotoutumisen edistämisen suunnittelussa ja seurannassa on erittäin tärkeää. Selonteolla on hyvin liittymäpintoja muihin valmisteluprosesseihin, mm. työllisyyden kuntakokeilut, SOTE-uudistus, jatkuvan oppimisen uudistus ja koulutuspoliittinen selonteko sekä Lähiöohjelma 2020-2021.

Kommentit lukuihin 1-6: Tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat.

Maahanmuutolla, monimuotoisuudella ja kansainvälisellä osaamisella on kasvava merkitys alue- ja kunta- ja poliittisessä sekä alueiden ja kuntien elinvoiman kehittämisessä. Maahanmuutto on moninaistunut ja aikaisempi lainsäädäntö on tarpeen uusia.

Valtavirtaistaminen eli kotoutumisen edistäminen osaksi kaikkea viranomaistoimintaa ja yhteiskunnallista kehittämistä nousee selonteossa esille selkeänä tavoitteena. Se on erittäin tärkeä tavoite. Kaikkien, erityisesti viranomaistahojen henkilöstön kouluttaminen, osaamisen kehittäminen ja palvelujen saavutettavuuden parantaminen, on edellytys valtavirtaistamiselle. Maahanmuuttajien

kohtaaminen yhdenvertaisina kuntalaisina, on itsestään selvä asia ja vähentää eriarvoisuutta sekä lisää osallisuutta.

Yhteiskunnan kaikkien palvelujen tasavertainen saavutettavuus maahanmuuttajaväestölle mahdollistaa myöhemmin kotoutumisajan lyhentämisen. Kotoutuminen on prosessi, joka etenee jokaisella yksilöllä eri tahdissa ja vaatii monialaista yhteistyötä.

Kotouttamispalveluiden kokonaisvastuun siirtäminen kunnille edellyttää valtiolta riittävät taloudelliset resurssit.

Kommentit lukuun 7: Maahanmuuttajien työllisyyden ja osallisuuden edistäminen

Erilaisilla toimenpiteillä, kuten työllisyyden kuntakokeilu ja osaamiskeskukset lisätään maahanmuuttajien henkilökohtaista ohjausta, joka on työllistymisen kannalta tärkeää. Palkkatukimuutokset ja muut tukitoimenpiteet edistävät työllistymismahdollisuuksia.

Yritysten tarpeiden huomioiminen yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa ja luomalla toimialakohtaisia palvelupaketteja on kannatettava asia. Sen rinnalla maahanmuuttajien osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen edistää nopeampaa työllistymistä. Palvelujen vieminen työpaikoille, toivottavasti madaltaa kynnystä työllistää maahanmuuttajataustainen henkilö.

Suomen tai ruotsin kielen taidon kehittäminen työpaikalla edistää vuorovaikutusta. Monimuotoisuusosaamisen lisääminen työelämässä sekä yrityksissä ja julkisella sektorilla on edelleen tarpeellista.

Kommentit lukuun 8: Nopeutetaan kotoutumisen käynnistymistä

Nykyisellään suuri osa pakolaistaustaisista henkilöistä muuttaa kuntiin itsenäisesti. Kiintiössä tulevien pakolaisten kuntiin ohjaus on toimivaa. Kunnissa, kuten Lahden kaupungissa, pakolaistaustaisten vastaanotto hoidetaan hyvinvointikuntayhtymän maahanmuuttajapalveluissa ja työllistymiseen liittyvät asiat TE-toimistossa, jatkossa työllisyyden kuntakokeilussa. Alkuvaiheen kotouttamistoimenpiteet ovat hajallaan useammalla taholla. Erilaiset salassapitosäädökset vaikeuttavat yhteistyötä. Suurin osa kuntaan muuttaneista maahanmuuttajista on tullut työperusteisesti, perhesyistä tai opiskelemaan. Näiden henkilöiden palvelujen tarpeista ei ole kokonaisvaltaista tietoa. Kotoutumisen käynnistämisen nopeuttamiseksi tarvitaan laaja-alaista yhteistyötä sekä tiedottamista olemassa olevista palveluista.

Kommentit lukuun 9: Parannetaan ohjauksen ja neuvonnan saatavuutta maahanmuuttajille

Selonteossa esitetään ohjauksen ja neuvonnan saatavuuden parantamista. Ohjaus- ja neuvontapalveluja kehitetään parhaillaan valtion rahoituksella. Tärkeää olisi taata näiden uusien

ohjaus- ja neuvontapalvelupisteiden toiminnan jatkuvuus, myös rahoituskauden jälkeen. Lahdessa on toiminut vakinaisesti vuodesta 2014 koko Päijät-Hämeen, Myrskylän ja Pukkilan alueen kattavat maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelut. Palvelujen tarve kasvaa koko ajan. Joidenkin maahanmuuttajien kohdalla palvelujen tarve ei katoa suhteessa maassa-asuttuun aikaan. Palvelun tarve ei ole myöskään riippuvainen maahanmuuton syystä. Yhä enemmän kokonaan sähköisiksi palveluiksi muuttuvat palvelut ovat kielellisen ja teknisen saavutettavuuden kannalta monelle haasteellisia.

Ohjaus- ja neuvontapalvelujen tärkeänä tehtävänä näemme myös monikielisen informaation levittämisen, joka on korostunut Covid-19-panepidemian aikana.

Kommentit lukuun 10: Luodaan kotoutumisohjelma alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi

Selonteossa esitetään, että alkuvaiheessa valmistellaan kotoutumisohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa kotoutumista sekä tukea kielellisiä, yhteiskunnallisia ja työmarkkinavalmiuksia. Selonteossa on kiinnitetty huomiota eri maahanmuuttajaryhmien tavoitettavuusongelmaan, joka on esteenä alkuvaiheen kotoutumisen tukemiseksi. Olisi toivottavaa, että tähän löydettäisiin jonkinlainen ratkaisu.

Kaikkinaisen eri koulutusten kehittäminen on tärkeää. Työllistymisen kannalta, esim. kotoutumiskoulutuksessa, suurimman osan tulisi voida saavuttaa riittävä kielitaso jatko-opiskeluihin tai työelämään.

Kahden vuoden kotoutumisjakso ei vaikuta usean maahanmuuttajan kohdalla realistiselta. Kotoutuminen on yksilöllinen prosessi ja maahanmuuttajien lähtökohdat ovat hyvin erilaiset.

Kommentit lukuun 11: Kotoutumisen edistäminen tukemaan osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta

Maahan muuttaneet, riippumatta muuton syystä, tarvitsevat neuvoa erilaisissa asioissa, tietoa yhteiskunnan palveluista ja vaikka harrastusmahdollisuuksista. Yrittäjien tarpeiden huomioiminen ja yritysten tukeminen maahanmuuttajataustaisen työuran alussa on ensisijaista. Talent-Boost -ohjelma tukee korkeakoulutettujen osaajien pysyvyyttä ja osallisuutta. Korkeakoulut kehittävät erilaisia menetelmiä, kuten mentor- ym. ohjelmia.

Kommentit lukuun 12: Vahvistetaan kumppanuuksia ja järjestöjen roolia

Järjestöjen rooli on äärimmäisen tärkeä kotouttamistyössä. Siitä syystä kumppanuuksien lisäksi tärkeää on järjestöjen taloudellinen tukeminen.

Kommentit lukuun 13: Hyvät väestösuhteet ja osallisuus tukemaan kotoutumista ja yhteenkuuluvuuden tunnetta

Hyvien väestösuhteiden edistäminen kuuluu keskeisesti maahan muuttaneiden kotoutumisen edistämiseen ja osallisuuden lisäämiseen. Päijät-Hämeen maahanmuutto-ohjelmassa 2021-2025,

joka on myös kuntien kotouttamisohjelma, yhtenä tavoitteena on, edistää maahanmuuttoa koskevan keskustelukulttuurin muutosta.

Kommentit lukuun: Kotoutumisen edistämisen suuntaviivat 2020-luvulle ja tiivistelmä askelista eteenpäin

-

Saloranta Anne-Maria
Lahden kaupunki - Maahanmuuttotyö